

Стрельцова О. О., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група АЮ-201
Науковий керівник – **Пузирна Н. С.**, к.ю.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Конституція України (ст. 3) гарантує права і свободи людини та громадянина. Пріоритет прав і свобод людини та громадянина є суттєвою складовою правоохоронної функції держави. Виходячи з цього, Закон України «Про національну поліцію» визначає, що поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями й визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Базовим принципом діяльності поліції є дотримання прав і свобод, «гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України», і сприяння їх реалізації (ст. 7).

Захист прав і свобод людини та громадянина, інтересів суспільства та держави є пріоритетним у діяльності цього правоохоронного органу. З огляду на це гарантування прав людини має переважати у відносинах держави і громадянина, всі функції, які здійснює країна, мають бути направлені на охорону інтересів людини, на забезпечення та захист її прав, свобод та законних інтересів. Так, діяльність поліції має забезпечувати на відповідному рівні: законність та правопорядок, гарантувати права, свободи людини, інтереси суспільства та держави загалом [1, с. 14].

Як зазначає Ковалів М.В., Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
- охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- протидії злочинності;
- надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з

особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [2, с. 198]

Діяльність Національної поліції України проявляється у таких формах:

1) Організаційна форма - перш за все необхідна для створення умов з метою забезпечення виконання правозастосовних актів, що регламентують діяльність поліції у сфері забезпечення особистих прав і свобод людини та громадянина. Усе це робиться для налагодження взаємозв'язку між різноманітними органами держави, що допомагає цим органам обмінюватись позитивним досвідом, розробляти найефективніші заходи щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина, дозволяє контролювати посадових осіб на предмет виконання ними норм права, що гарантують права та свободи людини та громадянина, дозволяє впливати на поведінку самих громадян у процесі реалізації ними своїх прав і свобод, а в разі порушень застосовувати ефективні засоби впливу і, нарешті, усувати недоліки чи прогалини в цій сфері [3, с. 110-111].

2) Правозастосовна форма - полягає у створенні необхідних умов для забезпечення прав і свобод шляхом видання правозастосовних актів, що є складником системи

юридичних фактів, що становить організаційно-правовий механізм забезпечення конституційних прав і свобод. Головною метою таких актів є конкретизація змісту прав і свобод, встановлення порядку, меж і підстав їх реалізації та індивідуалізації інших юридичних фактів, з якими пов'язане здійснення прав і свобод [4, с. 349].

3) Виховна форма - допомагає створити всі необхідні умови для підвищення рівня правосвідомості як кожного окремого громадянина, так і працівників Національної поліції в контексті захисту прав та свобод дитини. Виховна робота в поліції – це насамперед цілеспрямована діяльність керівників усіх рівнів, громадських інститутів щодо формування в особового складу високих громадянських, моральних і професійних якостей, мобілізації на успішне виконання оперативно-службових завдань, укріплення законності та зміцнення службової дисципліни. В умовах формування правової держави виховна робота, що проводиться поліцією, набула особливої актуальності [5, с. 131].

4) І остання форма діяльності Національної поліції України, якій ми приділимо увагу в контексті забезпечення прав та свобод дитини, – правоохоронна форма - вона спрямована на охорону найважливіших суспільних відносин, врегульованих нормами права, від будь-яких посягань. Ця форма безпосередньо пов'язана із забезпеченням прав і свобод громадян, а також створенням найбільш сприятливих умов для їх реалізації [6, с. 10].

Важливою також є гарантія дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції, яка проявляється в можливості потерпілого від свавілля поліцейського ідентифікувати особу представника влади для оскарження незаконних дій. Це питання набуває особливої актуальності у питанні притягнення до відповідальності поліцейських, які діяли неправомірно під час обмеження мирних зібрань, масових акцій протесту тощо [7, с. 107].

Слід зазначити, що реформування системи правоохоронних органів позитивно вплинуло на процес звернень громадян до державних органів за допомогою. Зокрема, люди почали частіше звертатися з обґрунтованими висловлюваннями щодо фактів беззаконня та бюрократизму, посягання на власність, їхню честь і гідність.

Отже, діяльність Національної поліції забезпечує захист прав та свобод людини і громадянина, ефективно впливає на правосвідомість кожного та допомагає охороняти ці права і свободи через принципи верховенства права, взаємодії з населенням, прозорості і відкритості та законності.

Список використаних джерел

1. Швець Д. В. Захист прав і свобод людини та громадянина – пріоритет діяльності Національної поліції України. Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми: тези доп. круглого столу (м. Харків, 27 жовтня. 2017 р.). Харків, 2017. С. 13–16.

2. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с.

3. Филипенко Є. П. Особливості методів діяльності Органів внутрішніх справ України щодо забезпечення прав і свобод неповнолітніх. *Право і безпека*. Харків: 2010. № 3 (35). С. 109-113.

4. Гіда Є. О. Основні форми та методи діяльності української міліції у сфері реалізації прав і свобод людини. *Науковий вісник*. № 1. 2004. С. 345-353.

5. Могілевська Л.Г. Форми діяльності Національної поліції у сфері забезпечення прав і свобод дитини: наукова стаття. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2020. С. 128-132.

6. Боняк В. О. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності: навчальний посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.

Хамула А. М., здобувач вищої освіти гр. ПД-171
Науковий керівник - **Берднік І. В.**, к.ю.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА СЛІДЧИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Ефективність розкриття і розслідування кримінальних правопорушень складається з ряду складових. Поряд з багатьма з них важливе місце займає етика поведінки слідчого при провадженні окремих слідчих дій. Така етика є професійною і відображає моральні норми і моральні принципи, які повинні дотримуватися слідчого в процесі своєї діяльності.

Діяльність Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) спрямована на боротьбу зі злочинністю шляхом запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Відповідно до ст.1 Закону «Про Державне бюро розслідувань» ДБР здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. У статті 10 Закону передбачені вимоги до Директора ДБР та його заступників, і серед них наявність високих моральних якостей та бездоганна репутація. Ця якість є не менш важливою, ніж наявність вищої юридичної освіти і стажу роботи в галузі права, а тому її слід поставити принаймні на друге місце серед чеснот працівників бюро [1].

В даний час можна впевнено говорити, що сформувалася слідча етика, що включає сукупність відповідних правил поведінки. Слідчий постійно знаходиться в різних відносинах з людьми, які або регулюються нормами права, або визначаються етичними правилами.

Структуру етичних основ діяльності слідчого складають такі елементи:

- 1) морально-правова свідомість слідчого;
- 2) морально-правовий аспект мети, засобів, результату діяльності слідчого;
- 3) етико - правовий аспект процесу діяльності слідчого, який включає систему

кримінально-процесуальних та моральних відносин слідчого із суб'єктами кримінального процесу, а також норми кримінально - процесуального права, моральні норми, моральнісні принципи, що регулюють ці відносини [2, с. 15].

Діяльність слідчого постійно здійснюється в стані конфлікту (наприклад, подолання опору злочинців, свідків, потерпілих, що дають неправдиві свідчення і ін.). При розслідуванні злочинів слідчому доводиться вторгтися в особисте життя учасників кримінального процесу. У зв'язку з цим перед ним виникають етичні проблеми щодо забезпечення таємниці слідства. У подібних ситуаціях слідчий зобов'язаний діяти в суворій відповідності до вимог законодавства, принципами судочинства, дотримання професійних і етичних вимог, уникати ситуацій, які викликають заподіяння моральної і фізичної шкоди [3,с.78].

Слідчий повинен своєчасно реагувати на всілякі дії з боку зацікавлених осіб, спрямовані на створення ситуацій, які порушують приватне життя громадян, раніше вчинили злочини. Моральний зміст відносин слідчого та учасників процесу визначається насамперед бездоганим дотриманням слідчим правових і моральних норм. Тому слідчий